

FYLKESVALGPROGRAM FOR HEDMARK OG OPPLAND SENTERPARTI

2023 – 2027

FOR EN SAMFUNNSUTVIKLING MED RETTFERDIG FORDELING OG GEOGRAFISK BALANSE

Senterpartiet står for en forvaltning av våre felles ressurser med en bærekraftig bruk av naturen. Balansen mellom bruk og vern ligger mellom tilgjengelige ressurser, lokalkunnskap, rettferdig, fordeling, geografisk balansering og nasjonalt regelverk og forpliktelser.

- 1. Vi vil ha en utdanningspolitikk som sikrer gode tilbud med god kvalitet nær der folk bor, både for videregående opplæring og høyere utdanning.**
- 2. Vi vil ha en samferdselspolitikk som gjør at vi utvikler og tar vare på det vi har. Vi må bygge nytt der vi må for å sikre framkommelighet og trafiksikkerhet. Vi må sikre alle i Innlandet høyhastighetsbredbånd og –mobildekning innen 2025.**
- 3. Vi vil ha en næringspolitikk som sikrer hele verdikjeden innen industri, teknologi, landbruk og reiseliv og utvikling i alle kommunene i hele Innlandet.**
- 4. Vi vil ha en rovviltpolitikk som tar mer hensyn til beitenæringen, grunneiere, jegere og friluftinteresserte og ikke minst lokalsamfunnene som ligger nær rovdirene.**
- 5. Vi vil ha en klima- og miljøpolitikk som bidrar til å redusere geografiske og sosiale forskjeller som sikrer en bærekraftig forvaltning med framtidstro.**
- 6. Vi vil ha en energipolitikk som sikrer et langsiktig eierskap med god lokal forankring som gir både eierne og energiselskapene forutsigbarhet og stabilitet og som sikrer innbyggerne og næringslivet sikker leveranse av strøm til rimelig pris.**
- 7. Vi vil ha en kulturpolitikk som styrker frivilligheten og legger til rette for et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud og sikrer vår kulturarv som er viktig for identitet, inkludering og tilhørighet.**
- 8. Vi vil ha en helsepolitikk som sikrer desentraliserte helsetjenester som yter gode og likeverdige tilbud og satse på forebygging framfor reparering.**

“Jeg ønsker ingen fremtid som vil bryte båndene til fortiden” - Mary Ann Evans, som skrev Under pseudonymet George Evans for å være sikker på at det hun skrev ble tatt seriøst.

I Senterpartiet sitt verdigrunnlag står det:

Jorden er en arv som vi forplikter å forvalte for våre etterkommere.

Senterpartiet vil at Norge skal ta sin del av ansvaret for å løse miljø- og klimaproblemene.

Senterpartiet vil gjøre de fornybare naturressursene, og bruk av disse i lange verdikjeder, til fundamentet for økonomien.

LEVENDE OG TRYGGE LOKALSAMFUNN I HELE NORGE

Senterpartiet vil ta vare på og utvikle hele det Norge vi er så glade i. Et Norge med små forskjeller, trygghet for alle, og med levende lokalsamfunn over hele landet.

Vi er inne inn en tid der alt går stadig raskere, vi har hatt en pandemi, det er krig i Europa og samfunnet er preget av sterkere polarisering mellom grupper og verdensdeler. Samtidig er Norge ett av verdens rikeste land med noen av verdens beste velferdsordninger. Senterpartiet mener at vi er inne i en brytningstid der vi må ta klimaendringene på alvor, styrke beredskapen vår, sikre en bærekraftig velferdsstat, sikre nasjonalt eierskap og tydeliggjøre den lokale og nasjonale selvråderetten. Vi må forebygge uro og polarisering ved å gi like muligheter til å skape gode lokalsamfunn. Dette må være uavhengig av hvor du bor, økonomi og sosial tilhørighet. Statens oppgave er å sikre rettferdig fordeling som har aksept i kommuner og fylkeskommuner.

Senterpartiet vil bygge Norge og ta hele landet i bruk. Vi vil ha gode tjenester over hele fylket. Vi vil sikre høyhastighets bredbånd, mobildekning og bedre fylkesveier i hele Innlandet.

Vi vil gi ungdom og voksne de beste muligheter for læring og utdanning. Vi vil føre en aktiv næringspolitikk og skape arbeidsplasser, verdiskaping og bolyst i hele fylket.

Senterpartiet tror på enkeltmenneskets evne til å ta ansvar for seg selv og for andre. Vi ønsker ikke at stadig færre skal styre stadig mer over stadig flere. Senterpartiet vil samtidig stoppe den økte byråkratiseringen som mange føler er en stor umyndiggjøring av dem selv. Senterpartiet vil basere sin samfunnsmodell på tillitt, framfor byråkrati og overdreven bruk av kontroll.

Senterpartiet i Innlandet skal være et alternativ til Oslo-området dominans innen norsk samfunnsniv. Vi vil at mange av de forvaltningsoppgavene som i dag blir løst av statlige direktorat og offentlige etater, skal flyttes til våre områder for å fordele både makt, kunnskap og bosetting.

Senterpartiet vil:

1. Sikre at flere beslutninger blir tatt nærmere folk og folk sin hverdag gjennom overføring av oppgaver og penger fra staten og statsforvalteren til kommunene og fylkeskommunene.
2. Jobbe for at både kommunalt og statlig NAV er til stede i alle kommuner for å sikre god tilgang til deres tjenester. Det statlige NAV må følge statlige retningslinjer for lokalisering av sine arbeidsplasser og tjenesteproduksjon.
3. Ha god beredskap i hele fylket med nød- og forsvarsetater til stede, organisert for å sikre trygghet og likeverd for folk uansett hvor de bor.
4. Bidra til aktiv næringsutvikling, levende kulturliv, god bredbånds- og mobildekning, samt best mulig videregående opplæring i fylket.

5. Være et tydelig talerør mot statlig overstyring, sentralisering og byråkratisering for folk i Innlandet.
6. Sikre lokalt og nasjonalt eierskap av norske ressurser – vi sier nei til salg av Norge!

ET LEVENDE FOLKESTYRE

Alle i Norge skal sikres påvirkning i sitt eget lokalsamfunn. Vi tror på folks klokskap, livserfaring og evne til å gjøre gode valg. Et levende folkestyre er derfor en bærebjelke i Senterpartiet sin politikk.

Senterpartiet vil sikre at avgjørelser skal tas nærmest mulig den de gjelder. Dette forutsetter desentralisering av makt og respekt for det lokale folkestyret. Et sterkt norsk folkestyre forutsetter en velfungerende nasjonalstat. Senterpartiet er imot å overføre myndighet til overnasjonale organ, der norske velgere ikke lenger kan påvirke hvem de blir styrt av. Senterpartiet er derfor mot norsk medlemskap i EU og EØS. Økt byråkrati og flytting av makt ut av Norge til EU undergraver selvråderetten, åpenheten og demokratiet i landet vårt. Den velfungerende norske modellen og det tillitsfulle samfunnet vårt må vi ta vare på.

Senterpartiet mener byråkratiet må begrenses på alle nivå. De som fatter viktige avgjørelser for folks liv, må stå til demokratisk ansvar og kunne skiftes ut ved valg. For at oppgavene skal kunne bli løst så nærme folk som mulig, trenger vi to forvaltningsnivå under det nasjonale – kommuner og fylkeskommuner. Flere oppgaver som i dag blir løst av staten, bør legges til et regionalt folkevalgt nivå.

Senterpartiet vil:

1. Beholde fylkeskommunen og utvikle alle tre forvaltningsnivåene i Norge og sikre en kommune- og fylkesstruktur basert på lokale vedtak som tilbyr gode tjenester nært folk.
2. Jobbe for å overføre statsforvalterens oppgaver som ikke omhandler tilsyn, kontroll eller klage, til fylkeskommunene. Jordvern skal være unntatt.
3. Endre de statlige planretningslinjene for samordnet bosted-, areal- og transportplanlegging for å sikre at det blir lagt til rette for vekst og utvikling i områder med svak eller negativ befolkningsutvikling. Planretningslinjene skal ikke bidra til raskere nedbygging av dyrket mark.
4. Sørge for gode muligheter for medvirkning og påvirkning for innbyggerne i hele fylket.
5. Respektere rådgivende folkeavstemninger.

1. Utdanning - *Vi vil ha en utdanningspolitikk som sikrer gode tilbud med god kvalitet nær der folk bor, både for videregående opplæring og høyere utdanning.*

Den videregående opplæringen i Innlandet skal lede unge mennesker inn i voksenlivet ved å tilby et utdanningsløp der elevene både får oppleve sosial og faglig mestring. For å få til det må en sikre et desentralisert og bredt tilbud i hele Innlandet der elever selv kan velge en retning som både passer deres kunnskaper og personlige interesser. Vi vil jobbe for at ingen videregående skoler eller studiesteder i Innlandet blir lagt ned.

Samarbeidet mellom kommunene og fylkeskommunen og det å se det 13-årige løpet i sammenheng er viktig. Både når det gjelder faglig innhold og overgangen fra ungdomsskolen til videregående opplæring, rådgivningstjenesten og opp mot behovet for arbeidskraft for kommunene og næringslivet.

Elevers valgfrihet til hvilken yrkesveg en ønsker å gå skal være stor. Samtidig er det viktig å sikre at elevene i den videregående skolen i Innlandet både får relevant kompetanse, og et stort spenn i kompetansen. Derfor er det viktig å gjøre relevante utdanningsveier attraktive for dem, og at en frister å i stor grad sørge for at utdanningstilbudet rundt om i Innlandet er rettet mot lokale bedrifter og forhold. For å få til det er blant annet et fruktbart tiltak å satse på voksenopplæringstilbudet. Voksenopplæringen i Innlandet er et tilbud som har merket stor økning i elevtall, og bare i 2019 har 799 elever som er over 25 år tatt studieforbereidende fag, og 802 har avlagt fagprøve. Senterpartiet ser hvor stor pågangen er på dette tilbudet, og hvor stor samfunnsverdi det har at folk får en sjanse til å omskolere seg etter videregående.

Senterpartiet vil ha nærskoleprinsippet i stedet for fritt skolevalg, da denne inntaksordningen medvirker til at færre elever må reise langt eller bo på hybel under videregående opplæring. Nærskoleprinsippet er også viktig for at flest mulig skal fullføre og bestå videregående.

Jobbmarkedet og samfunnssituasjonen i Norge og Innlandet er helt annerledes enn bare for noen tiår tilbake. De alternative veiene ut i arbeidslivet som ikke innebærer videregående opplæring er praktisk talt borte. Derfor er det et fylkeskommunalt ansvar å sikre alle unge i Innlandet et videregående opplæringstilbud som passer dem, både hva gjelder personlige evner, og er tilpasset eleven som individ. Den innlandske skolen skal være en skole som er inkluderende, for trivsel og med et kontinuerlig fokus på det psykososiale. Elever som dropper ut av den videregående opplæringen sier ofte at det er psykiske plager som er hovedårsaken til at de dropper ut. Her har fylkeskommunen en nøkkelrolle i å forebygge drop-out ved å sikre at apparatene rundt elevene og faglærerne har mange tiltak som fremmer god læring, trivsel og trygghet.

Senterpartiet vil:

1. Jobbe for å utvikle kvaliteten i de videregående skolene og opprettholde de skolene og studiestedene vi har i Innlandet i dag.

2. Jobbe tett sammen med kommuner og næringslivet i Innlandet for å sikre læreplaner.
3. At flest mulig elever skal fullføre og bestå videregående utdanning.
4. Differensiere krav til elevtallsgrunnlag for å opprettholde undervisningstilbud, der avstandene er større og elevgrunnlaget mindre.
5. Satse på Fagskolen i Innlandet og jobbe for å få på plass flere studieplasser.
6. Ha fullføringsgaranti for nedleggingsstruede utdanningstilbud.
7. Sikre presis kartlegging av de psykososiale forhold på alle videregående skoler i Innlandet, og jobbe etter handlingsplanen for psykisk helse.
8. Legge til rette for at det skal være et daglig helsesykepleiertilbud på alle videregående skoler i Innlandet.
9. Øke rådgiverressursene slik at alle elevene kan bli kalt inn til minst en samtale i året.
10. Bygge videre på ordninger som binder rådgiverressurser mellom ungdomsskole og videregående skole sammen, slik at overgangen blir best mulig for eleven og de tilsatte.
11. Sikre at elevtjenesten er godt sammensatt og fungerer som en tverrfaglig ressurs for hele skolen.
12. Sikre alle elever et godt og trygt læringsmiljø som fremmer læring. Det må derfor jobbes aktivt mot alle former for mobbing og krenkinger.
13. At alle skoler skal være universelt utformet og tilgjengelige, slik at alle elever kan gå på sin nærscole.
14. Styrke forebyggende arbeid mot narkotikamisbruk ved at politiet har god dialog med skolene og ungdomsmiljøene, og initiere til bruk av SLT-modellen for å forebygge narkotikamisbruk. (SLT er et hjelpemiddel for å samordne rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak for barn og unge.)
15. Legge til rette for at elever fra andre fylker som søker seg til Innlandet får et godt kollektivtilbud og en enkel søknadsprosess.
16. Fortsette med nærscoleprinsippet som inntaksordning.
17. Gi ekstra ressurser til skoler med mange borteboere, slik at elevtjenesten er bedre rustet til større grad av oppfølging.
18. Legge bedre til rette for alle målformer, sikre at alle videregående elever har tilgang på lærebøker i sine målformer og se på muligheter for bruk av sidemål i flere fag enn norsk.
19. I større grad legge til rette for alternative veier til fagbrev gjennom f.eks. fagbrev i bedrift.
20. Hindre frafall i skolen, og lette lærernes hverdag ved å satse videre på identifisering, kartlegging og oppfølging, IKO-modellen.
21. Sikre et godt busstilbud til alle videregående elever.
22. Fortsette satsingen på voksenopplæringen.
23. Legge til rette for studiesteder til høyere utdanning ute i distriktene, og se etableringer av høyskole, universitet, fagskoletilbud og generell videregående opplæring i sammenheng.
24. At fylkeskommunen må tilby den kompetansen som arbeidslivet har bruk for, både på videregående nivå, innen voksenopplæringen og på fagskolenivå.

25. Ha etablering av medisinstudier ved NTNU på Gjøvik.
26. Jobbe for å etablere en landslinje for grovforbasert fjellandbruk på Storsteigen.
27. Hegne om og videreutvikle naboavtaler for videregående skoler i grenseområder.
28. Sørge for bredere fagtilbud i videregående opplæring, ved å ta i bruk mulighetene som ligger i digital og samlingsbasert undervisning.
29. Gjennomføre flere utprøvningsdager på videregående skole.
30. Arbeide for desentraliserte tilbud av sykepleier-, lærer- og ingeniørutdanninger.
31. At videregående opplæring må sees i sammenheng med lokalt næringsliv, særlig innen mat- og energiproduksjonslinje.

2. Samferdsel - Vi vil ha en samferdselspolitikk som gjør at vi utvikler og tar vare på det vi har. Vi bygger nytt der vi må for å sikre framkommelighet og trafikksikkerhet. Vi må sikre alle i Innlandet høyhastighets bredbånd- og mobildekning innen 2025.

Folk og næringsliv, uansett hvor de bor eller er etablert, er avhengig av et godt vegnett. Innlandet fylkeskommune har ansvaret for vel 7000 km med fylkesvei, inkludert gang- og sykkelveger. Senterpartiet vil ha en offensiv satsing på en oppgradering og opprusting av fylkesvegnettet. Deler av dagens fylkesvegnett har ikke god nok bæreevne og er ikke tilpasset dagens trafikk og dagens kjøretøy. Dette går utover bolyst, det hemmer utvikling av næringslivet og det kan få konsekvenser for beredskapen. Senterpartiet ser det som helt avgjørende at det blir bevilget nok midler til å kunne utvikle dagens fylkesvegnett.

Innlandet fylkeskommune er også den nest største vegeieren i Norge. Bare Statens vegvesen har ansvar for mer vegnett. For Senterpartiet er det viktig at fylkeskommunen driver et målrettet og offensivt trafikksikkerhetsarbeid. Dette kan skje i egen regi og i samarbeid med Statens vegvesen, Trygg Trafikk og andre fylkeskommuner. Vi har ingen å miste i trafikken. Senterpartiet ønsker å styrke trafikksikkerhetsarbeidet ved å gjennomføre målrettet vedlikeholdsarbeid, særlig rettet mot kurveutbedringer. Senterpartiet ønsker også å bidra til holdningsskapende arbeid i den videregående skolen, og at en får til et godt og konstruktivt samarbeid med kommunene på dette feltet.

Senterpartiet vil ha en satsing på veg og bane, i tillegg til full dekning av mobilnett og utbygd bredbånd. Uansett hvor du bor i Innlandet skal du ha de samme mulighetene. Da er det blant annet helt nødvendig med full mobildekning, og et fullt utbygd bredbånd. For Senterpartiet er det også viktig at en satser på en utbygging og oppgradering av jernbanenettet. Et godt utbygd jernbanenett vil være viktig for at jernbanen kan ta en større del av både persontrafikken og godstrafikken.

Innlandet har mye riksvegnett nord-sør og øst-vest, som er viktige transportkorridorer for Norge og som er viktige for innbyggerne og lokalt næringsliv. For Senterpartiet er det en prioritert oppgave å få til en utvikling og utbygging av dette veinettet. Dette gjelder særlig E16

Fagernes-Hande, E16 Nybakk-Slomarka, Rv. 4 fra Mjøsbrua til Oslo, Rv 15 over Strynefjellet, Rv 25 Trysil-Elverum og ferdigstilling av utbyggingen av E6 gjennom Gudbrandsdalen og Rv 3 gjennom Østerdalen.

Senterpartiet vil:

1. Sørge for at alle får tilgang på bredbånd og full mobildekning til alle husstander i Innlandet innen 2025.
2. Bruke andre tildelingskriterier enn bare pris i tildeling av samferdselskontrakter, blant annet miljøhensyn, gode arbeidsvilkår, bruk av lærlinger og lokal arbeidskraft. Gode arbeidsvilkår og bruk av lærlinger skal være et konkurransefortrinn og ikke en begrensning. Dette er viktige tiltak mot sosial dumping og fremmer bruk av lokal arbeidskraft.

Jernbane

1. Kreve fullføring av InterCity-utbyggingen til Lillehammer. Få på plass deler av dobbeltsporet så snart det er mulig. På sikt bør det på plass dobbeltspor på hele strekningen.
2. Jobbe for flere togavganger på Gjøvikbanen, Dovrebanen, Kongsvingerbanen og Rørosbanen, og gjenoppretting av persontrafikk på Solørbanen.
3. At fylkeskommunen skal være en pådriver for planlegging og tilrettelegging for terminaler for gods og tømmer. Det må bygges tilsvinger, samt kryssingsspor, for å få mer gods og mer folk over på jernbanen.
4. Være pådrivere for statlige investeringsmidler til elektrifisering av hele Røros- og Solørbanen, arbeide for dobbeltspor på Gjøvikbanen mellom Oslo og Jaren og gjennomføre tiltak for å sikre en videreutvikling av Kongsvingerbanen.

Kollektiv

5. Jobbe for at Mjøsbyen skal få byvekstavtale eller komme inn under en form for belønningsordning for å styrke kollektivtilbudet og binde Mjøsområdet sammen og styrke kollektivtilbudet i hele fylket.
6. Sammen med drosjenæringen gå gjennom hva de kan tilby av tjenester som en del av kollektivtilbudet. Senterpartiet mener at dette er særlig viktig for å sikre et godt og fullverdig kollektivtilbud i distriktene, særlig for de som ikke disponerer egen bil.
7. Hegne om tilbudet «Trygt hjem» for ungdom.
8. Innføre studentkort, med tilhørende rabatt, på kollektivtransport.
9. Jobbe for flybusstilbud fra alle byer i Innlandet til Gardermoen.

Veg

10. Ha en målrettet plan for utvikling og oppgradering av fylkesveinettet med utbedring av flaskehalsar og bruer og gjennomføre forsterknings- og dekketiltak. Dette arbeidet må skje i tett dialog med kommunene som vet best hvor utfordringene er størst.
11. Øke midlene til vedlikehold av fylkesvegnettet. Dette er særleg viktig for å øke bolyst og sørge for å legge til rette for næringslivet.
12. Avslutte innkreving av bompenger på sidevegnettet forutsatt at kommunene ønsker dette.
13. Være en pådriver for å utvikle og ta i bruk ny teknologi i arbeidet med å drifte og vedlikeholde fylkesvegnettet.
14. Stimulere til utdanning av flere fagfolk til samferdselssektoren. Det gjelder særleg driftsoperatører, bru- og vegingeniører.

3.Næring - *Vi vil ha en næringspolitikk som sikrer de lange verdikjedene innen industri, teknologi, landbruk og reiseliv og utvikling i alle kommunene i hele Innlandet.*

Arbeidsliv og næringsliv generelt

Fellesskapets utvikling av tjenestetilbud, infrastruktur og samfunnsutvikling generelt er i stor grad avhengig av vår evne til verdiskaping nasjonalt, regionalt og lokalt. Innlandets muligheter til verdiskaping ligger i å ta i bruk egne fortrinn og naturressurser, humankapital og kompetanse på en miljøvennlig og bærekraftig måte. Innlandet kan spille en viktig rolle i å styrke fastlandsøkonomien.

Innlandet har store jordbruksareal, skog, utmark, bergressurser og energi som gir grunnlag for at store og viktige verdikjeder skal utvikles. Aktiv og balansert bruk av våre naturressurser er en bedre forvaltning enn ensidig vern.

Innlandet har tunge industri- og teknologimiljø, en omfattende reiselivsnæring, viktige kompetanseinstitusjoner og -miljø, næringshager og klynger. Enkelte miljø er langt framme innen forskning, utvikling og innovasjon. Bærekraft, digitalisering og internasjonalisering er tunge utviklingsdrivere som kan gi Innlandet muligheter.

I Innlandet er det nå generell mangel på arbeidskraft og kompetanse innenfor svært mange sektorer. Det vil derfor være en sentral oppgave å få flere kvalifisert for arbeidslivet. Både unge og voksne utdanningsøkende, samt brukere av NAV med arbeidsevne eller restarbeidsevne. Framover må det tenkes nyskaping og omstilling for å skape nye arbeidsplasser.

Ungdom

Det er svært viktig at ungdom får et godt møte med arbeidslivet. Det skaper motivasjon, arbeidslust, selvtillit og ikke minst arbeidstrening. Senterpartiet ønsker å legge til rette for at

flere ungdommer, helt ned i ungdomsskolealder, skal få prøve seg i arbeidslivet. Både offentlig sektor og privat næringsliv vil være aktuelle for en slik satsing. Som en del av satsingen vil Senterpartiet, i starten, få til et samarbeidsprosjekt mellom fylkeskommunen og de kommunene som ønsker å være med. Tilrettelegging som gjennomgang av regelverk for arbeidsgivere, incentivordninger og tilbud om oppfølging undervegs vil være viktig. Det må bli enklere for arbeidsgivere å ha skoleungdom i arbeid.

Bioøkonomi

I klimaregnskapet og det grønne skiftet står skog, treindustri og bioøkonomi helt sentralt. Innlandet vil derfor med sine store bioressurser få en viktig rolle både i klimaregnskapet og sirkulærøkonomiske løsninger. Alt som kan produseres av olje, kan også hentes fra tømmerstokken og annet biologisk materiale. Innlandet har 34% av skogarealet og 40% av landets avvirking av tømmer. Innlandet skal ha mer tre- og skogbasert industri. For mye tømmer blir eksportert til Sverige. Ved egen foredling av tømmerstokken kan verdiskapingen økes rundt 10 ganger. Rammebetingelsene må bedres slik at det kan satses på treforedling slik som i Sverige og Finland. Innlandet har få private kapitalsterke aktører som kan bidra til å reise ny skogindustri eller annen aktuell virksomhet av større omfang. Privat og/eller offentlig kapital er helt nødvendig for å utløse viktige verdiskapingsmuligheter. Innlandet fylkeskommune blir sammen med Innovasjon Norge og andre kapitalkilder viktige for det grønne skiftet i Innlandet.

Jordbruk

Innlandet er det største jordbruksfylke i landet og står for 20% av jordbruksproduksjonen. Et aktivt jordbruk og god utnytting av utmarka er helt grunnleggende for å sikre arbeidsplasser og verdiskaping både i primærproduksjon, foredlingsvirksomhet og med tanke på ringvirkninger i andre næringer. Jordbruket bidrar til trygg mat, matvareberedskap, kulturlandskap og er en viktig del av bioøkonomien. For å sikre levende bygder og bærekraftig ressursforvaltning vil Sp føre en eiendomspolitikk og en landbrukspolitikk som tar var på en variert bruksstruktur. Dette er med på å sikre en høyest mulig selvforsyningsgrad og matvareberedskap. Økt lønnsomhet for bonden og tetting av inntektsgap må prioriteres nå, slik at vi får en bærekraftig utvikling og framtidstro. Senterpartiet ønsker også en sterk satsing på jordbruksteknologi. Robotisering og automatisering av jordbruket går med sjumilssteg. Det er viktig at både Innlandet og Norge er i forkant av denne utviklingen. For å sikre selvforsyning og matvareberedskap må vi i større grad ruste oss til å utvikle og enge denne teknologien sjølve.

Reiseliv

Innen mat og reiseliv har Innlandet en stor og viktig verdikjede. Innlandet er det største hyttefylket i landet, og en må ved spørsmål om hytteutbygging balansere ulike hensyn på en bærekraftig måte. Innlandet har også med sitt rike kulturliv og tradisjoner mange gode aktører innen kulturbasert næringsliv, enten det er kulturinstitusjoner, innen underholdning eller annen

formidling. Et levende kulturlandskap, med et levedyktig og variert landbruk, er avgjørende for at reiselivet skal blomstre.

Distriktpolitikk

Senterpartiet i Innlandet ønsker seg en mer kraftfull distriktpolitikk med mer desentraliserte løsninger. Gjennom Tett på 2030 vil det i samarbeid med aktuelle kommuner og regioner bli utviklet piloter for å styrke næringsliv og samfunnsutvikling generelt i enkelte område utenom de mer sentrale strøk i Innlandet. Dette er en strategisk satsing for å fremme en balansert utvikling av Innlandet gjennom å utnytte ressursgrunnlag og muligheter, og blant annet sørge for en bedre tilgang på bosteder.

Senterpartiet vil arbeide for:

1. Utvikling av hele Innlandet.
2. Utvikling av arbeidsplasser gjennom regionvekstavtaler og bygdevekstavtaler, der det også blir satset på arbeidsplasser utenom regionsentra.
3. Et inkluderende arbeidsliv med trygge og gode arbeidsplasser.
4. At flere statlige arbeidsplasser blir lagt til Innlandet, og det at forsvaret er til stede i fylket blir styrket.
5. At arbeidslivet tar sitt ansvar som lærebedrifter og tar inn lærlinger.
6. Flere sommerjobber og praktikantjobber for ungdom og flere trainee-ordninger for nyutdannede.
7. Å fremme samarbeid, gründerånd, entreprenørskap og innovasjon, samt satse på elevbedrifter og Ungt entreprenørskap.
8. Flere grønne og klimavennlige arbeidsplasser og mer sirkulærøkonomi.
9. Kapitaltilgang og risikoavlastning ved større industrisatsinger.
10. Stabil og forutsigbar energitilgang. Mer grønn og miljøvennlig energi. Foruten energi fra vann, vind, sol, jord/berg og biomasse, så bør også muligheter med blått og grønt hydrogen bli utnyttet og kjernekraft utredet. Biodrivstoff basert på biometanol kan både forbrennes direkte eller fungere som kilde for grønt hydrogen. Jobbe for mer utbygging av vannkraft, og legge til rette for modernisering og høyere effektuttak i eksisterende vannkraftverk.
11. At fylkeskommunen gjennom sine bestillinger og anbud stiller krav om bærekraftige og miljøvennlige produksjonsprosesser, produkt og tjenester, samt mest mulig gjenbruk og ombruk.
12. Styrking av Regionalt forskningsfond og midler til forskning, utvikling og innovasjon.
13. Et godt samarbeid med kommuner, bransjer, industrinettverk, bedriftsklynger, næringshager og kompetansemiljø.
14. Å utnytte muligheter innen automatisering, robotisering, kunstig intelligens og avansert teknologi. Bruk av IKT og velferdsteknologi åpner for store muligheter.
15. Fortsatt satsing på IKT-miljø som cyberforsvar, spillteknologi og AR- og VR-teknologi.

16. En eiendomspolitikk og en landbrukspolitikk som fremmer en variert bruksstruktur og en langsiktig og bærekraftig ressursforvaltning. Jord- og konsesjonslovene må beholdes, og at det blir gjeninnført priskontroll ved salg av frittliggende skogteiger, og det må ikke åpnes for at verken norske eller utenlandske aksjeselskap kan gis konsesjon ved erverv av landbrukseiendommer, og at selskap med begrenset ansvar ikke kan få innvilget konsesjon.
17. Et strengt jordvern.
18. Trygg mat, dyrevelferd og matvareberedskap.
19. Tette inntektsgapet mellom bonden og andre grupper i samfunnet og legge til rette for lønnsomt og variert landbruk med utgangspunkt i den enkelte gard sine ressurser.
20. Videre satsing på jordbruksteknologi.
21. At Innlandet skal være matregion nummer en i Norge, med satsing på lokalmat og en sterk næringsmiddelindustri.
22. Bruke det nasjonale senteret for fjellandbruk i Valdres som et verktøy til å styrke matproduksjonen i fylket i samarbeid med Storsteigen.
23. Bruke Bionova aktivt for å fremme landbruket og kompetansemiljøene i Innlandet.
24. At det blir bevilget mer investeringsmidler til ombygging av båsfjøs til løsdrift basert på ressursgrunnlaget til det enkelte gardsbruk.
25. Nasjonalt senter for utvikling og produksjon av vaksiner og biologiske legemidler i Elverum.
26. Et rikt og velpleid kulturlandskap og et mangfoldig reiseliv.
27. Kulturbasert næringsliv, blant annet innen media, filmproduksjon og opplevelsesnæringer.
28. Jobbe for at pelsdyrnæringen får full kompensasjon.

4.Rovvilt - Vi vil ha en rovviltpolitikk som tar mer hensyn til beitenæringen, grunneiere, jegere og friluftinteresserte, og ikke minst lokalsamfunnene som ligger nær rovdirene.

En rovviltpolitikk på lag med lokalsamfunnene

Innlandet er et landbruksfylke med store beiteressurser. Senterpartiet vil opprettholde utstrakt beitebruk og annen utmarksbruk i hele fylket. Derfor ønsker vi en strengere regulering av norske rovviltbestander av hensyn til utmarksnæringer og lokalbefolkning. Videre må all rovviltforvaltning bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Det skal legges vekt på regional og lokal forvaltning, respekt for eiendomsretten, samt livskvalitet og næringsgrunnlag for enkeltmenneskene og lokalsamfunn.

Senterpartiet mener rovviltforliket av 2011 må ligge til grunn for rovviltpolitikken. Når en bestand ligger over bestandsmålet, skal den forvaltes i tråd med det bestandsmålet som til enhver tid er vedtatt av Stortinget. Senterpartiet i Innlandet støtter regjeringen som i

Hurdalsplattformen skriver at den vil fjerne intervallmål. Bestandsmål bør defineres som både minimums- og maksimumsmål. Videre støtter Senterpartiet i Innlandet Hurdalsplattformens formulering om å utrede en reduksjon av gjeldende bestandsmål for ulv, bjørn og jerv, med mål om å redusere belastningen for beitenæringene og lokalsamfunn. Denne reduksjonen må redusere det samlede rovdyrtrykket i Innlandet.

Senterpartiet vil:

1. At rovvilt ikke skal innskrenke beiteretten og annen bruk av utmarksressursene.
2. Være en pådriver for å innføre en restriktiv rovviltpolitikk som følger de fastsatte bestandsmålene for bjørn, gaupe, jerv, kongeørn og ulv.
3. Ha en helhetlig områdeforvaltning over fylkesgrenser og et bedre samarbeid mellom forvaltningsorganene og rovviltnemndene, også på tvers av regionene.
4. Bevilge mer midler til skadeforebyggende tiltak, og ha uttak som forebyggende tiltak også før beitesesong. Finansiering av skadefelling er ikke et kommunalt ansvar og må finansieres fullt ut av staten.
5. At det i beitesesongen skal være stående fellingstillatelse på rovdyr innenfor rovdysikre beitegjerd, beiteprioriterte områder og på innmarksbeite.
6. Lisensfelling skal effektiviseres og forenkles, og vedtatte kvoter må tas ut.
7. Uttak av rovvilt er statens ansvar og må skje på en effektiv måte når fellingstillatelse er gitt. Det skal være mulig å bruke nødvendige ressurser og hjelpemidler, som hund, lys, kamera, drone, scooter, helikopter o.l. Det må også være lov å bruke løs, på drevet halsende hund, under både lisensfelling, kvotejakt og skadefelling.
8. Arbeide for at lisensfellingslag blir sikret en bedre kompensasjon for arbeidstid, investeringer og driftsutgifter enn i dag gjennom en ny statlig ordning.
9. Sørge for økt kunnskap om rovdyrpolitikkenes konsekvenser for reindriftsnæringen, og sette i verk tiltak som reduserer rovviltkonfliktene i denne næringen.
10. Gjennomføre en bedre og sikrere telling av de ulike rovdyrbestandene, og fastsette kvotene etter flere kriterier enn i dag.
11. Jervebestanden i Innlandet må ned på bestandsmålet. Det må være mulig med lisensfelling og skadefelling i både beite- og jerveprioriterte soner for å lette det samlede rovvilttrykket i områder som opplever urimelig høy total rovviltbelastning. Måltrettet og tidlige uttak i løpet av lisensfellingsperioden må blir gjort som et forebyggende tiltak for neste beitesesong i et samarbeid mellom SNO og lokale ressurser/fellingslag.
12. Det skal tas ut ørn i område med tette bestander og der tap og skader på bufe og reinsdyr er dokumenterte.
13. At de som får tap som følge av rovdyrangrep skal få full erstatning.
14. Opprettholde regionale rovviltnemnder og gi de større myndighet enn i dag.
15. Støtte kommunene i kartlegging og dokumentasjon av forhold som kommer inn under naturmangfoldlovens §18 bokstav C (jakt «for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning».)

16. At høy innavlsgrad bør være et selvstendig kriterium for uttak av ulv, og at adgangen til å skjerme ulv fra forvaltning på grunn av «genetisk viktighet» blir strammet kraftig inn.
17. Åpne for å kunne trene løs på drevet halsende hund for å kunne ha dette i verktøykassen for skadefellingslaga.
18. Være en pådriver for at Stortinget vedtar et lovgrunnlag som sikrer at rovviltbestandene kan forvaltes i tråd med bestandsmål vedtatt gjennom rovviltforliket på Stortinget, og i tråd med Hurdalsplattformen.
19. Ulvebestanden må forvaltes ned til bestandsmål, og ulvesonen må deretter fjernes.
20. Rovviltkontakter utenom SNO/Fjellstyrene må ha arbeidsavtaler som sikrer at dokumentasjonsarbeid har prioritet i beitesesongen.

5. Klima og miljø - Vi vil ha en klima- og miljøpolitikk som bidrar til å redusere geografiske og sosiale forskjeller og som sikrer en bærekraftig forvaltning med framtidstro.

Klima- og miljøspørsmål må sees i sammenheng med energispørsmål. Vi skal omstille samfunnet vårt for en bærekraftig framtid. Da må vi finne gode og balanserte løsninger mellom energiproduksjon og energiforbruk, råvareuttak og vareproduksjon opp mot klimaavtrykk og påvirkning av naturmiljøet. Dette handler også om beredskap. En beredskap for å forebygge mot naturfarer, sikre energiforsyning og høyere selvforsyning av mat.

Dette må sikres gjennom lokal kunnskap og kjennskap til både utfordringer og muligheter. Tiltak som passer ett sted, passer ikke nødvendigvis på et annet. Samtidig må vi i fellesskap jobbe for å nå klimamålene. Vi må utvikle bioøkonomien, handle gjennom sirkulærøkonomien og i fellesskap legge FN sine 17 bærekraftsmål til grunn i vårt arbeid med å sikre gode lokalmiljø og levekår.

Innlandet er rike på fornybare naturressurser og de skal forvaltes slik at kommende generasjoner har minst like gode muligheter som det vi har i dag. God forvaltning og bærekraftig bruk er beste naturvern, og økt produksjon av fornybare råvarer basert på lokale ressurser er en viktig del av løsningen på klimautfordringene.

Senterpartiet vil:

1. Arbeide for at Innlandet kan håndtere økt risiko for natur- og klimaskader.
2. Utvikle skjøttsplaner for vassdragene, for å forenkle masseuttak og flomforebygging.
3. Sikre god forvaltning av naturressursene. Langsiktig og bærekraftig bruk er det beste naturvern.
4. Sikre villreinens leveområde ved å kanalisere ferdsel og begrense hyttebygging inn mot villreinens leveområde.
5. Ta vare på kulturlandskapet med hensyn til truede arter som er avhengige av kulturlandskapet.

6. Verne dyrka- og dyrkbar mark og utmarksbeite mot nedbygging.
7. Ha et skogbruk med fokus på hvordan bærekraftig bruk sikrer klima og miljø og artsmangfold.
8. Avgrense næringsstoff på avveier gjennom tilskudd til presisjonsgjødsling.
9. Erstatte fossilt karbon som olje, gass og kull, med fornybare råstoff fra jord- og skogbruk, og fornybar energi fra sol-, vind-, vasskraft og bioenergi innen 2030.
10. Innføre et karbontilskudd for binding og lagring av karbon.
11. Se på landbruket som en viktig faktor, med karbonbinding, utnytting av fornybare ressurser, beiting, kortreiste produkt, lokal verdiskaping og matvareberedskap.
12. Øke bygging i tre, for å lagre karbon og redusere utslipp fra sement- og stålproduksjon.
13. Støtte grønn og *bærekraftig* nærings- og industriutvikling.
14. Gi solenergi og energilagring vilkår for lønnsomhet ved produksjon til eget bruk og levering av overskuddskraft på nettet.
15. Arbeide for og stimulere til energisparing.
16. Bruke livsløpstankegang og øke andelen gjenvinning.
17. Bidra til kunnskapsutvikling og folkelig involvering om bærekraftig samfunnsutvikling.
18. Bidra til samordning, finansiering og gjennomføring av kommunenes klima- og miljøarbeid.
19. Bidra til gode kompetansehevingstiltak og undervisningstilbud for lærere og elever i videregående opplæring innen klima og miljø med både bioøkonomi og sirkulærøkonomi i fagplanene.
20. Bidra til grenseoverskridende samarbeid, spesielt i Norden.
21. Bruke den fylkeskommunale innkjøpspolitikken til å aktivt kreve innkjøp med lave klimagassutslipp.
22. Videreføre bruk av klimabudsjett og klimaregnskap som viktige styringsverktøy og med en ambisjon om at dette arbeidet skal gjøres av fylkeskommunen og ikke av eksterne konsulenter.
23. Innlandet fylkeskommune skal til enhver tid følge nasjonale mål og sette i verk tiltak for å redusere klimagasser med mål om å være klimanøytral i 2050.

6. Energi – Vi vil ha en energipolitikk som sikrer et langsiktig eierskap med god lokal forankring som gir både eierne og energiselskapene forutsigbarhet og stabilitet og som sikrer innbyggere og næringslivet sikker leveranse av strøm til rimelig pris.

Både kommuner og fylkeskommuner har eierskap i produksjonsselskap for strøm og nettselskap, og dette eierskapet ser vi er viktig for å sikre god lokal forankring og det er viktig med et aktivt eierskap. All produksjon, fordeling og bruk av energi må skje på en samfunnsmessig rasjonell og energieffektiv måte, og det må tas både allmenne og private hensyn. Vi skal gjennom vårt eierskap være med på å gi innbyggerne og næringsliv over hele

Innlandet tilstrekkelige og sikre strømleveranser og annen infrastruktur for grønn samfunnsutvikling. Tilgang til moderat nettleie og gunstig prising av kraft er et grunnleggende prinsipp. Ren og billig strøm har vært et viktig konkurransefortrinn for næringslivet, og dette må sikres også videre. Kraftprisene må reflektere produksjonskostnader og regulering av markedet må reflektere dette

Vi ser at tilgang til og utvikling av energi krever kunnskap og koordinering i den tiden vi går inn i. Derfor mener Senterpartiet at vi skal opprette et regionalt kraftforum som et samarbeidsforum som kan samle statlige organ, fylket og berørte kommuner i regionale koordineringsmøter for å gjennomgå aktuelle konsesjoner for kraftproduksjon og strømnett. Det vil være naturlig at representanter fra NVE, Miljødirektoratet, Statnett og statsforvalteren er representert i organet, i tillegg til regionale nettselskap med ansvar for kraftsystemutredninger, kraftselskap, fylkeskommunen og berørte kommuner.

Senterpartiet mener at:

1. Skal vi lykkes med grønn omstilling og elektrifisering, må vi få kontroll på strømprisene gjennom eksportregulering kombinert med en nedre grense for magasinfylling.
2. Bygge ut og vedlikeholde kraftnett og kraftproduksjon over hele Innlandet.
3. Offentlig eierskap i kraftbransjen skal bidra til å stimulere lokalt og regionalt næringsliv gjennom en aktiv eierskapsstyring i Innlandet Energi Holding AS.
4. Nettselskap i kraftbransjen skal praktisere opplysnings- og veiledningsplikt overfor kundene sine.
5. Produksjonsselskap i kraftbransjen bør tilby gunstige langsiktige fastavtaler for strøm etter de varslede endringene i skattesystemet for næringslivet og husholdninger.
6. Innlandet fylkeskommune skal være med på å legge til rette for energiøkonomisering og utvikling av grønn energi i hele Innlandet.
7. Det bør også vurderes eller legges til rette for kraftproduksjon i forbindelse med flomforebygging, også i allerede vernede vassdrag om det er nødvendig. Som en del av dette arbeidet må en også vurdere å foreslå ny vasskraftutbygging som flomforebyggende tiltak.
8. Fylkeskommunen skal sørge for mer egenproduksjon av strøm på egne bygg, samt sette i verk ENØK-tiltak.
9. Etablere et regionalt kraftforum, etter modell av regionalt planforum, som blant annet skal se på og vurdere alle aktuelle konsesjonssøknader og nettutvikling i regionen samlet og i et overordnet perspektiv.
10. Fylkeskommunen skal legge til rette for mer produksjon av fornybar energi i hele fylket og støtte tiltak som sikrer mer lokal energiproduksjon, som solenergi og bioenergi i samspill med offentlig virkemiddelapparat.
11. Ta initiativ til en hoved- og utbyggingsplan for kraftproduksjon i fylket.

7.Kultur – Vi vil ha en kulturpolitikk som styrker frivilligheten og legger til rette for et bredt spekter av kultur- og idrettstilbud og sikrer vår kulturarv, som er viktig for identitet, inkludering og tilhørighet.

Kultur, tilhørighet og frivillighet bygger levende lokalsamfunn

Kultur handler om menneskelig samhandling og et mangfold av aktiviteter og uttrykk. Senterpartiet ønsker kulturtilbud over hele fylket, med arrangement og kulturopplevelser som styrker tilhørighet og knytter folk sammen. Vi trenger arenaer og aktivitet som støtter opp om dette over hele fylket, for å skape gode relasjoner, bygge identitet og levende lokalsamfunn. Kulturarv og kulturminne må tas vare på, og kulturminnevernet må styrkes da hvert fjerde fredede bygg i Norge står i Innlandet. Frivillige organisasjoner er bærebjelker i lokalsamfunnet. De tilbyr opplevelser og sosiale aktiviteter, men er også en viktig pilar i det norske velferdssamfunnet.

Senterpartiet vil jobbe for:

1. Attraktive kulturtilbud og gode møteplasser i våre nærmiljø over hele Innlandet.
2. En sterk og engasjert frivillig sektor, med særlig satsing mot barn og unge.
3. Gode støtteordninger for kulturproduksjoner, arrangement, arenaer og anlegg over hele fylket.
4. Levende kulturarv for felles identitet, opplevelser og utgangspunkt for verdiskaping.
5. Allsidige muligheter for aktivitet, opplevelser og utvikling innen kulturlivet.
6. At tradisjonshåndverk som næring blir gjort tilskuddsberettiget fra Innovasjon Norge.
7. Å ta vare på kulturminner og fredede bygg i privat eie med finansiering og spesialiserte håndverkere.
8. Utvikling av kultur- og idrettsarrangement på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.
9. Muligheter for aktivitet, opplevelser, læring og utvikling for barn og unge innen kulturlivet.
10. At Innlandet skal ha et aktivitetsvennlig samfunn, der alle uavhengig av alder, kjønn, funksjonsnivå og sosial bakgrunn blir gitt mulighet til fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv.
11. At folkemusikk og folkedans blir gitt muligheter for utvikling og rekruttering.
12. At digitale og teknologiske løsninger som bidrar til formidling, kunnskapsutvikling, opplevelser og digital kreativitet i kultur og frivillighet bør styrkes.
13. At bibliotek skal også være en møteplass og arena for samskaping og lokalsamfunnsutvikling.
14. Å fremme lokal journalistikk, og spesielt dekning av idrett, kultur og frivillighet, barn og unge.
15. Stolthet over språk og lokale dialekter, som en viktig del av identitet og kulturarv.
16. Å sikre både nynorsk og bokmål som bruksspråk i fylkeskommunen, og minst 25% nynorsk i allment tilgjengelige dokumenter og tekster.

17. Tilskudd til frivillige organisasjoner for organisasjons- og demokratiopplæring for barn og unge.
18. Å Støtte lokale kulturaktører som er pådrivere og som bidrar til aktivitet i regionene i fylket, i samarbeid med kommunene.
19. Å styrke «Unginn» som et kulturtilbud for unge i hele Innlandet.
20. Regionale kulturtilbud i alle fylkets regioner.

8.Helse – Vi vil ha en helsepolitikk som sikrer desentraliserte helsetjeneste, og som yter gode og likeverdige tilbud, og satse på forebygging framfor reparering.

Senterpartiet vil ha et godt tannhelsetilbud i hele fylket med en god klinikkstruktur. Tannklinikker kan bare legges ned dersom det er korte avstander mellom klinikkene og gode buss- og kollektivtilbud. Dersom enkelte klinikker ellers er vanskelige å bemanne, kan en nav-satellitt-modell være en løsning. Enkle behandlinger og undersøkelser kan da gjøres ved satellitt-klinikken, mens større behandlinger kan gjøres ved navet eller hovedklinikken.

Senterpartiet ønsker å skape helsefremmende samfunn, forebygge sykdom og sikre en desentralisert helsetjeneste som yter gode og likeverdige helsetjenester i hele Innlandet. Den offentlige helsetjenesten skal sørge for beredskap og trygghet i hverdagen og tilgang på helsehjelp av høy kvalitet ut fra behov uansett hvor i fylket en bor.

Senterpartiet vil satse på forebygging og helsefremmende arbeid gjennom tett samarbeid og samhandling mellom de ulike helsetjenestene og på tvers av fagfelt, f.eks. ved samarbeid mellom helsevesenet og dagligvarebransjen for å legge til rette for et sunnere kosthold hos befolkningen. Nærhet til natur og friluftsliv bidrar til aktivitet og livsglede. Senterpartiet vil stimulere til økt bruk av naturen til rekreasjon, lavterskelaktiviteter og forebygging. Merking av stier og løyper i lokalsamfunnet kan være en enkel måte å stimulere til økt fysisk aktivitet på, etablering av *tankeplasser* og *dagsturhytter* er et annet eksempel. Andelen unge med psykiske plager er økende, og lavterskeltilbud for ungdom må styrkes. Fysisk aktivitet, variert kosthold og god livskvalitet er viktig. Kommunene trenger økte overføringer for å innfri det ansvaret lovverket pålegger, og for å sikre alle innbyggere en fastlege.

Senterpartiet kjemper for folkevalgt styring av sykehusene og vil dreie lederskapsperspektivet i helsetjenesten i retning av mer ansvar og tillit til de som arbeider nærmest pasienten. Senterpartiet ønsker en ny finansiering, organisering og ledelse og mener helseforetaksmodellen må avvikles. Offentlig eierskap og stedlig ledelse er viktig. Styrene bør være valgte og sammensatt av folkevalgte i fylkestinget. Disse skal styre innenfor rammene nedfelt av Stortinget i nasjonal helse- og sykehusplan. Spesialisthelsetjenesten må videreutvikles i hele fylket, som på de lokalmedisinske sentrene på Fagernes, Otta og Hadeland, og sykehusene må bygges med nok kapasitet og rom til behandling og pleie, samt tidsriktig medisinsk og teknisk utstyr og bygg. Disse må samtidig være gode arbeidsplasser for dem som

jobber der. Mangelen på kvalifisert helsepersonell blir stadig mer alvorlig og må møtes med en plan for økt kapasitet i utdanningssektoren for denne yrkesgruppa. Samtidig bør det være en plan for å beholde kvalifisert helsepersonell.

Innlandet har de siste årene opplevd en nedbygging av offentlige psykiatriske tilbud. Senterpartiet ser hvor store menneskelige og beredskapsmessige fordeler det er ved å bygge opp igjen gode desentraliserte tilbud ute i hele fylket, og vi vil prioritere dette høyt.

Senterpartiet vil:

1. Sikre kvalitet og kompetanse innen tannhelsetjenesten i hele Innlandet, og ha et godt tannhelsetilbud for alle innbyggerne og gradvis utvide den offentlig finansierte tannhelsetjenesten.
2. At alle innbyggere skal ha kort veg til både ordinær tannbehandling og kjeveortoped.
3. Jobbe for god dekning og videreutvikling av spesialisthelsetjenester og utrykningstjenestene i hele fylket, som et ledd i å styrke beredskapen.
4. Støtte statlig finansiering og utprøving av ulike modeller for samhandlingen mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten.
5. Arbeide for et tilstrekkelig tall på operative ambulanser med kort responstid, og god dekning av luftambulanse i hele fylket.
6. Sikre og utvikle behandlings- og rehabiliteringstilbudet og følge opp handlingsplan for psykisk helse.
7. Jobbe for å sikre nok fastleger til kommunehelsetjenesten.
8. Satse på forebyggende psykisk helsearbeid og styrke lavterskeltilbudet til ungdom.
9. Flytte virkemidler for å følge opp folkehelseansvaret fra statsforvalteren til fylkeskommunen.
10. Stimulere til fysisk aktivitet i kommunene.
11. Forebygge narkotikamisbruk ved at politiet har god dialog med skolene og ungdomsmiljøene, for eksempel gjennom årlige besøk på videregående skoler.
12. Gi frivillig sektor og idretten en viktig rolle i gjennomføring av folkehelsetiltak.